

Merre vezetett a damaszkuszi út?

2013 július 23. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 805

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt id?k, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

A pusztaszeri szoborleleteket rögtön azután láttam, hogy el?kerültek a föld mélyér?l, és beszállították ?ket a szegedi Móra Ferenc Múzeumba. A régészeti munkát irányító Trogmayer Ottónak köszönhet?en le is fényképezhettem ?ket. De akkor csupán töredékek voltak számomra. Hogy mit ábrázolnak, hol álltak eredetileg, arról csak egy évtizeddel kés?bb szerezhettem tudomást Trogmayer Ottó könyvéb?l. Ma az ide látogató vendég már teljes szépségükben láthatja a feltárt romokat, a kutatás, a rekonstrukció eredményeit.
A szeri bencés monostort a beregi egyezmény egyik felsorolásában említik el?ször. Az 1233-ban aláírt okmány évi ezer k?só javadalomban részesíti Szer monostorát. Ez azt jelenti, hogy ekkor már állnia kellett a templomnak és a hozzá kapcsolódó kolostornak. Az itt látható oszlopszobrok nagy valószín?séggel a nyugati díszkapuhoz, illetve annak bélletéhez kapcsolhatók. „Hazánkban eddig egyetlen hasonló kapubélletben álló oszlopszobrot ismertünk, Litérr?l. A litéri templom a XIII. század els? harmadában épült” – írja a Szer monostoráról készült könyvében Trogmayer Ottó. Valószín?leg ekkor, a XIII. század els? éveiben készült a szeri el?csarnok nyugati kapuja is. E szobrok technikájának, kivitelezésének legközelebbi megfelel?it Franciaország területén találjuk meg. A templomok f?kapujának hasonló díszítése is ott alakult ki, meglehet?sen szigorú kötöttségek között. A kapuk bibliai történeteket és személyeket illusztrálnak. A nyugati katedrálisok alakjai ószövetségi próféták, apostolok, esetleg szentek vagy uralkodók. Íme, mit mond a régész:
„Három olyan töredék van, amelynek kezében attribútumként értelmezhet? tárgy van. Az egyik nyitott pergamentekercset tart, a másik gömbös vég? botot (ez megfelelne egy nagyon korai egyházi méltóságjelvénynek, melyet a pápák is hordtak), a harmadik pedig feje fölé tartott kezeiben kígyót tart. Ez a jelenet ismer?s, és azonosítható a bibliai Szent Pál-történettel, aki hajótörést szenvedve Málta szigetén r?zsegy?jtés közben egy kígyóba markolt. A csodás történet során a kígyó nem marta meg az apostolt, aki a veszedelmes hüll?t a már ég? t?zbe vetette. Hasonló ábrázolást láthatunk a canterburyi katedrális egyik freskóján is. Ezt az alakot tehát Pál apostollal azonosíthatjuk.
Mindössze két fejtöredékünk van, ezek meglep?en hasonlítanak egymáshoz. Ezért feltételezzük, az alkotóm?vész az azonos jegyek – szakáll, haj, bajusz, szemek – tudatos ismétlésével inkább az azonosságot akarta hangsúlyozni, mintsem a megkülönböztetésre törekedett volna. Megkülönböztet? jegy csupán a pileolus. Ha tehát a kígyót tartó alak Pál apostol, akkor a másik figura is, aki kezében az Áron-vessz?t tartja, és vonásaiban megegyezik az el?z?vel, ugyancsak Pál. Önmagától adódik a kérdés: miért kell ugyanazt az apostolt kétszer is bemutatni valamilyen történet keretében? Talán ehhez ad magyarázatot az egyik töredék, amely egy tunikát visel? alak térdt?l lefelé nyúló része… A tunika egy katona viseletének tartozéka lehetett. A közismert történet szerint Pál, megtérése el?tt, Saulus néven, katonaként üldözte a keresztényeket. A damaszkuszi úton lejátszódott jelenet után megvakult, s látását csak hosszú imádkozással eltöltött id? után nyerte vissza. E gondolatmenet alapján kézenfekv?nek t?nik az a lehet?ség, hogy a bejárat szobrai Pál életének különböz? állomásait jelképezik, s ebbe a sorba beleillik a nyitott pergamentekercset – levelet – tartó kéz is.”
A szobrokat mindenképpen Franciaországból érkezett m?vész faraghatta – írja összegzésként Trogmayer Ottó. A megrendel? pedig nem lehet más, mint a szeri monostor egykori kegyura, Kalán püspök, aki királyi kancellárként minden valószín?ség szerint Anonymus közvetlen felettese volt.
Szer monostora a tatárjárás idején bizonyára elpusztult, de hamarosan újjáépítették. A XVI. században a virágzó mez?város elnéptelenedett, s 1630-tól kezdve már Pusztaszernek – elpusztult templomnak, településnek – nevezik
Móser Zoltán, mno.hu

Ajánló